

Iz Asyl Times: br. 24 (29.12.1993.)

Humoreska: Kemal Mehanovic

SUJEVJERJU MALO TREBA

Jesen vec poodavno zamjeni turobna zima Juzne Skone sivim, olovnim oblacima i hladnim vjetrovima Baltika.

Valovi hladnoce valjali su se praznim ulicama Trelleborga i opustjelim obalama narogusenoga mora. Samo ponekada, zimsku idilu bez... snijega, u popodnevnim satima, nariusio bi po koji ljubitelj cetvoronoznih njuskala sto su izvodili svoje ljubimce da obave svoje nasusne potrebe i ostave poruke uz snom usnula, ogoljela stabla.

Po obicaju, nista ne ulovivsi, sumornih misli, nevesele i ogoljele duse, poput onih grana drvoreda, bez svog bujnog zelenila, vracao se Alija s pecanja u svoju neveliku sobu izbjeglicku, jos neveselijeg kampa bosanskih prognanika. Nije bio rob ribicke strasti, ali to mu je bila jedna od rijetkih navika, kojoj se nije mogao oduprijeti. Sto hladno, vjetrovito vrijeme, sto nikakav ulov, jos vise su pojacavali Alijno i onako kiselo raspolozenje. Jos samo da mi ono spadalo, razmisljao je Alija o svom cimeru - pocne zanovijetati i daviti me, nacisto cu da se razbolim od muke.

A taj Alijin, rumkompis Ilija, bio je u pravom smislu rijeci, nametljivac do iznemoglosti. Svojim neprestanim zanovijetanjem i otrovinim primjedbama, znao je Aliji podici tlak do usijanja. I sto je najgore bilo, to je cinio s nekakvom bezazlenom neusiljenoscju iza koje su se krile otrovne zaoke, koje su Aliju pogadjale po najosjetljivijim mjestima. Ni sam Alija nije bio neko bezazleno cvijece, bezmirisno. Znao je i on ponekada svojom doskocicom i podbadalicama dostojnim kakvog satiricara od pera i profesije, dakle svojom zajedljivoscju, Iliju skinuti s vrata, bar na neko krace vrijeme.

Ulazezi u sobu, odmah, istog trenutka, Aliju doceka Ilijna posprdna primjedba:

- Ma, koga to moje oci vide!? Izgledas mi kao neki pokisli ribolovac. Je li bilo sta?

- Pa nisam pokisao, ali sam se zato straha namro. Bas tako! Zamisli! U luci na samome pocetku, iza onih kamenja lukobrana, vidio sam tuljana. Svu mi je ribu rastjerao. U prvi trenutak sam pomislio da je polarni medvjed. Ista glava, medvjedja; samo nije bijel, vec onako, vise siv. Noge su mi se oduzele od straha.

Gleda on u mene, pa zaroni. Razmisljam da li da pobjegnem ili sacekam, da vidim kako ce se ponasati?

Ostacu - velim sam sebi - pa sta bude! Nakon jedno pet minuta, izranja ti on ponovo ispod površine i gleda opet u mene, ali sada je k meni mnogo blize nego prvi put. Mislim ja: ne bjezim vala pa sta bude! Tada sam zakljucio da to nije medvjed, jer oni su bijeli - vec moze da bude samo tuljan. Valjda se sklonio od visokih talasa na moru, ili ga je privukla riba koje ima u izobilju u

luci. Gledamo se, gledamo i on ti zaroni - ja ga vise ne vidjeh, ali ne vidjeh ni ribe - bestija mi rastjera ribu pobro, tako da dzaba ozeboh!

- Nije ni cudo sto te se uplasio! Tebe bi Svedi mogli angazovati tamo gore, sjeverno od Kirune, da sprijecavas medvjede zimi da se spustaju k jugu. Pogodnijeg strasila - ako se ta stvorenja uopse icega strase - ne bi bilo od tebe.

Nakon ove primjedbe, Ilija zapoce nasiroko razglabati o osobinama i navikama tih grdosija. Ta bi se prica oteгла u nedogled da ga Alija ne prekinu:

- Ne davi me tom svojom enciklopedijskom gnjavazom. Tvoje slonovsko pamcenje me ne zanima, (o slonovima i njihovim osobinama pamcenja, Ilija je jednom odrzao pravo malo strucno predavanje), jos koji mjesec ovdje u Svedskoj i ima zbillja da se pretvoris u slonica - Tonica - gotovo si siri nego duzi!

- Pa sta mogu pajdo. Dok debeli smrsaju, mrsavi ce poumirati. Jos mi je samo ovo preostalo... i pamcenje - ostalo su cete unistile. Sve drugo je otislo k vragu. Nego, dobio sam pismo od nasih sa Orasja; spremni su i ceka se samo naredba da se krene u - biti ili ne biti - Valjda cemo do proljeca i mi biti spremni i sposobni s Bozijom pomoci. Ja vec gotovo i trcati mogu, a onda.. put pod noge do Posavine... Orasje..

- Da, da - a do tada cu ja nacisto pomahnitati od tebe i tvoga pametovanja... i ove dosade...

- Iskoristi to cimeru! Kada se vratimo nece biti dosadno; - u ratu i mucu dosade nema - nema se vremena za takve kerafeke.

Dok je Ilija raspredao nasiroko o ovoj temi, Alija se prisjeti njegove opsjednutosti razbacivanja graha, koje je u zadnje vrijeme prakticirao. A sto je najcudnije bilo, - mnoge su ga zene pozivale da im iz onog cudnog rasporeda grahovitih zrnaca nesto protumaci i prorekne. Veca ili manja saznanja o sudbinama ljudi iz kampa Ilija je vjesto koristio i dovoljno je bilo - a to bar nije bilo tesko - da zna i najsitniji detalj o nekoj osobi i prica je bila tu. Ljudskom sujevjerju malo treba podstreka pa da poprими vjerovanje. Uglavnom, brzo se pronio glas da Ilija zna gledati u grah i on ubrzo stece klijentelu dostojnu neke seoske prorocice. Znajuci ovu zadnju Ilijnu okupiranost Alija ce mu:

- Reci mi pobro, kakvih novosti ima? U zadnje vrijeme postao si kao neka stara nena!

- Uh! Nisam ti pricao. Ni samom mi nije jasno sto me je spasilo?! Danas me je pozvala ona, Dervencanka, da joj razbacim grah. Bog i sreca pa mi se nesto nije dalo. Rekao sam da cu navratiti mozda sutra. Nije proslo malo iza toga, doznao sam: Ona sama gata i sto je najgore - svi drze da zbilja zna pogoditi. Cuti pajdo, dobro sam prosao. Od sutra prelazim na gatanje iz fildzana...

Specijalno za ASYL TIMES iz Londona, **Idriz Saltagic**:

Aleksa, Stari most i Amnine suze...

Bosna krvari, nestaju ljudi i mostovi. A od pamtivijeka ljudi i mostovi bili su jedno. Kad se srusi most, srusi se i nesto u ljudskoj dusi. Kad nestaju mostovi, nestaju i ljudi, nestaju i stoljeca, rane ostaju duboke i teske. Ovih dana, ove jeseni, srusen je Stari most u Mostaru - sruseni su i mnogi prije ovog monumenta - i Mostar je ostajao bez svojih mostova. Amna je iz Mostara, vitka, vedra, puna duha, prebjegla je u Englesku poslije mnogih muka, straha i strepnji. Slusala je i sve vise patila - majka joj je ostala sama, otac joj je odveden u logor, svakoga dana Mostar i mostovi su se sve vise rusili. Nestao je lik i obiljezje jos jednog bosanskohercegovakog grada. Amna je svakodnevno osluskivala vijesti - gledala je TV, citala novine, zvala telefonom, razgovarala sa zemljacima. Otac nije izlazio iz zatvora, sa strepnjom i nadom je ocekivala vijesti o razmjeni zarobljenika... Hoce li otac izaci, hoce li naci majku koja je cekala u njihovom stanu?

Iz Mostara su stizale lose vijesti, a onda i ona - srusen je Stari most, obrusen je u Neretvu! Vidio sam tog jutra suze, Amna je plakala...

- Jeste li culi, srusen je Stari most?!

- Jesam... Ne placi!

- Dusa mi place...

Pokazuje mi knjigu o Mostaru, o ljepotama ovog grada, o njegovim monumentima i znakovima. A u knjizi i pjesma, prevedena na engleski jezik, pjesma Alekse Santica. Citamo zajedno ovu pjesmu namijenjenu svijetu - kako je Aleksa pjevao o Mostaru - pjesma je prevedena u Zagrebu, knjigu je kao turisticki prospekt Mostara, stampao "Turistkomerc", 1985...

- Santic, Stari most i Amnine suze... Pjevao je Aleksa o Mostaru, o Emini i Starom mostu pisali su mnogi o ovom gradu - monumentu - ostajali zadivljeni, prelazezi preko Satrog mosta. U knjizi koju mi je Amna pokazuje slovo o Starom mostu koji je izgradjen 1566. godine - zapisi i o drugim mostarskim znamenitostima - o Kujundziluku, Staroj carsiji, o Romanskoj katolickoj crkvi, o kuci Osmana Djikica, o Buni, Radimlji, Pocitelju... Amna mi pokazuje na karti gdje je ulica Blagoja Parovica, tu je stanovala, nedaleko od Mosta, preko kojeg je godinama ushiceno prelazila... kao i mnogi Mostarci, gosti, putnici, namjernici...

- Nema vise mog Mostara - kaze.

- Ima, gradovi ne umiru, na Neretvi ce ponovo biti neki Stari Most..

(Misli mi bjeze, na casak u moju Banjaluku, na moj Gradski most koji se nadvio nad Vrbasom)...

Cutimo, dugo cutimo... U njenim ocima suze... Amna je pisala pjesmu o Mostaru, prica mi o "Mostarskim kisama" s kojim je godinama putovala, posjetila je mnoge zemlje i gradove... Bila je voditeljica u ovom raspjevanom ansamblu mladosti, jednom od simbola novog Mostara... Ne znam kada cu ponovo vidjeti moj Mostar, roditelje, nekog iz "Mostarskih kisa"... Znam,

nikada vise necu preci preko Starog Mosta... Ponovo je zaplakala, bilo je hladno, padala je dugo i sipljivo londonska kisa...